

werk ge-
— laat
we Theo-
„De Re-
lijke aan-
leerling
iding van

telkens
H's op-
vroegere
lesgelijks,
een „be-
d ik een
sties heb-
sch zeker
zoo iets.
dat het
dat een
eas niet,
recies op
ik zullen
dien te
nkoste
ermens-
ke sfeer,
publieke
en tegen-
Dit noemt

al Elke
en maar,
daarom
lijk. Wel

K. S.

d, dat aan
et vooraf-
druk, dat

op bl. 111
ruim, te
lat Calvijn
men, in-
gen kan.
telijke
genade)
alle din-

derdeel
a schijn-

ode heer
pejpe, dat

Dat zal

hij maar

, vreemd,
ruimte,
schemer-

ennelle,
nous.

aanzwol
n gouden
ere week-
r aan de

ance!

ging over
derd was
getrokken

met een

le laatste
de kerk-
de kleine
den wick-

gend, zelf-
inzinnige
de lippen

er te be-
nderij af,
zijn.

Zij nam

En aan
fluisteren

ilde dien
'trumoer
, compli-

ij iemand
ht bij de
uw heen-
er maar

alle waar-
or hem en
wanhoop,
st God op

, W. M.

baar paradoxaal beweren toch bedoelt te onthel-
fen van de paradoxaliteit; en hij begraaft in-
tusschen de hoofdstelling (zie boven) zelf. Een
redeneertant van den leerling, precies als die van den
leermeester. Waar immers Calvijn een paradox wagrede-
neert, daar haalt de leerling van prof. H. ze
weer in, en vergeet, dat de hoofdstelling van Calvijn zelf
door Calvijn juist geveerd wordt tegen de
bedenking: maar hoe kan dat nu? Voorts „laat“
de heer v. R. „weg“ al de uit deselfde plaats bij Calvijn
door mij gegeven stellige uitspraken, dat de geestelijke mensch
„tusschen leugen en waarheid (neen en ja) onderscheiden
kan (VOORZOOVER zijn wedergeboorte doorwerkt) en dat
hij allerminst „hallucineert“ (Calv. op 1 Cor. 2:15). Van
„weglaten“ gesproken!

4) De heer v. R. begint inderdaad een ontzaglijke fout,
hij verwacht onopzettelijk „auteur“ en „sub-
ject“ der geloofskennis! Het is hem niet erg kwa-
lijk te nemen; maar wat te zeggen van een hoog-
leeraar, die op zoo'n vergissing van een
student voortredeneert? De H. Geest subject
der GELOOFS-kennis! — Is dat theologie? Of filosofie?
Welneen — het is een haastige habbel.

5) Zie mijn „Tusschen ja en neen“, bl. 269—278, 301.
6) „Tusschen“. Niet „in“ als-tu-blijft. Waar dan wel
„in“? Ja, dat is het nu juist!

7) Geen klank-citaten gaan zoeken a.v.p.

8) Prof. H. wil „dialoog“ nu verstaan hebben, niet in
den gewonen zin van twee-gesprek, doch in dien van spre-
ken op een afstand (dia). Best, Tegenover dialoog in
den eersten zin zou Calvijn spreken van den mono-log van
God (in het wederbarend spreken n.l.) En tegenover dialoog
in den tweeden zin zou Calvijn spreken van: het indrin-
gend, (afstand overwinend) Woord, Zaad des Woords. Zon-
des Woords. Enzovoort. Prof. H. is gesindigd met
een Engelsch citaat, (dr. Kuiper). Laat ik hem verwijzen
naar B. B. Warfield, Calvin's Doctrine of the Knowledge
of God (art. in Princeton Theological Review, vol. VII, 1909,
bl. 219 seq. Bv. bl. 307).

9) Bij Dichters en Schriftgeleerden.

10) Het is leuk, te zien, hoe deze zijn „geloofscriticisme“
weer heel anders opzet dan prof. H.

Het rapport over den uithouw der Belijdenis.

IV.

Ad c. Het verband en het onderscheid
tusschen de bijzondere openbaring en
de Heilige Schrift.

Werd in vroeger eeuw niet streng genoeg onder-
scheiden tusschen de bijzondere openbaring en de
Heilige Schrift, waarvan de werken onzer Gere-
formeerde godgeleerden en ook eenigszins onze
belijdenisschriften de sporen dragen, het heeft den
Heere behaagd daarover meerder licht te doen
opgaan. Het was, zoo wordt thans onder ons al-
gemeen erkend, niet zonder oorzaak, dat de Hei-
lige Geest niet de gansche bijzondere Openbaring
heeft laten beschrijven, maar slechts een deel ervan.

De Bijzondere Openbaring als zoodanig werd ge-
geven voor hen, die in of kort na den tijd, waarin
zij werd geschonken, leefden. Het deel echter, dat
Hij deed opteekenen, was bestemd voor alle ko-
mende geslachten, voor de Kerk aller eeuwen. Dit
is voor de leer der Schrift van het hoogste belang.
Daardoor toch wordt haar karakter bepaald. Dit
diepere inzicht heeft de kerk ten deele weer door
worsteling met de dwaling verworven. Zij, die uit
de Luthersche Reformatie waren voortgekomen, leg-
den hoe langer hoe meer geringe schatting voor het
Oude Testament aan den dag. Onder invloed van
het Coccejanisme met zijn valsche verbondsleer,
geloofden velen, dat het Oude Verbond was afge-
schafte en daarmee ook het Oude Testament zijn
normatieve betekenis voor ons had verloren, ook
al mocht er leerling uit worden getrokken. Daaraan
lag ten grondslag, dat dit deel der Schrift voor
de tijdgenooten van gewicht was, maar voor ons
niet meer. Op den huidigen dag wordt dat ver-
keerde beginsel zelfs toegepast op het Nieuwe Tes-
tament. Men gaat daarbij van de onderstelling uit,
dat veel in de Heilige Schrift voor ons niet meer
geldt. Tegen zulk een vernieling van de Heilige
Schrift heeft de kerk met alle kracht op te komen.
Verklaarde de apostel Paulus, dat heel de Schrift
des Ouden Verbonds nuttig was tot leerling, tot
wederlegging, tot onderwijzing, die in de recht-
vaardigheid is, opdat de mensch Gods volmaakt
zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust
(II Tim. 3:16, 17), dit is in niet mindere mate
van kracht voor heel de Schrift des Nieuwen Tes-
taments. Dwaling in deze wordt afgesneden, door
het vast te leggen, dat de oplettekening van het
deel der Bijzondere Openbaring, dat wij in de
Schrift bezitten, geschiedde ten behoeve van de
kerk des Heeren tot op Christus' wederkomst.

Anderzijds rees de dwaling, dat er nog steeds
bijzondere Openbaring van God uitgaat buiten de
Schrift. Reeds Rome maakte zich hieraan schuldig
door onder meer zekere traditie en de besluiten
van concilien op één lijn te stellen met de Schrift,
waartegen in art. 7 van onze Ned. Geloofsbelijde-
nis uitdrukkelijk wordt gewaarschuwd. Maar de-
zelfde dwaling verloonde zich nog in andere vor-
men, waarover onze belijdenisschriften zwijgen.
Mystieke secten beschouwden het zoogenaamde „in-
nerlijke licht“, dat zij voorgaven te ontvangen, als
een rechtstreeksche openbaring van God. En sinds
de opkomst van het Piëtisme werd deze afwijking
van de leer der waarheid uit het sectarisme naar
de kerk overgebracht. Onder het masker van be-
vindelijkheid werden verschillende gevoelsbewegin-
gen als rechtstreeksche openbaringen beschouwd,
werd door tal van anderen de bijzondere Open-
baring tot ervaring of beleving herleid en werd
in den Bijbel niets anders gezien dan een klas-
sieke vertolking ervan, welke nieuwe en nadere
vertolkingen niet uitsluit, terwijl tegenwoordig op

een Woord Gods een beroep wordt gedaan, dat niet
samenvalt met de Schrift, maar breder is en ook
in inhoud daarvan verschilt. Tegenover deze aan-
slagen op de Heilige Schrift, ondernomen in naam
van een Bijzondere Openbaring, die boven deze
uitgaat, mag de kerk het zwijgen niet bewaren, zal
zij haar eere van enkel bij de Schrift te leven,
niet verbeuren.

Naar het oordeel der Deputaten beantwoordt ar-
tikel 3 van de Proeve aan dit doel.

Ad d. De ingeving der Heilige Schrift.
Over de ingeving der Heilige Schrift spreken
onze belijdenisschriften zich slechts spaarzaam uit.
Onze confessie zegt alleen: „Daarna heeft God
door een bijzondere zorg, die Hij voor onze zalig-
heid draagt, Zijn knechten den profeten en apo-
telen geboden. Zijn geopenbaarde Woord bij ge-
schrift te stellen en Hijzelf heeft met Zijn vinger
de twee tafelen der wet geschreven“. Hier is dus
alleen sprake van een gebod tot opteekening. Over
de verdere aktie des Geestes bij de ingeving wordt
gezwegen. En wel wordt in artikel 5 nog beleden:
„En wij gelooven zonder eenige twijfeling al wat
daarin begrepen is“, maar daar wordt gehandeld
over het gezag der Heilige Schrift en daaruit kan
alleen door konsekwentie iets worden afgeleid voor
de leer van de ingeving.

Dat onze belijdenisschriften zoo weinig omtrent
deze leer bevatten kan niet verwonderen. Toen
zij werden opgesteld, was de ingeving der Heilige
Schrift niet in het geding. Daarover werd door
heel de Christelijke kerk, hoe ook verdeeld, een-
stemmig gedacht. Enkele latere afwijkingen waren,
achteraf gezien toen reeds in kiem aanwezig, maar
waren nog niet tot merkbare ontwikkeling geko-
men. Daarmee kon niteraard nog niet worden ge-
rekend. Met een zeer beknopte belijdenis aangaande
dit leerstuk kon alzoo worden volstaan.

Doch na de vaststelling van het Gereformeerde
dogma inzake de Schrift, werden al spoedig leer-
ingen verkondigd, welke het geloof aan de in-
geving der Schrift trachten te ondermijnen. Socia-
nien, Arminianen, Calixtus en anderen stonden
een opvatting van de Schriftinspiratie voor, welke
in de 18e, maar vooral in de 19e eeuw door de
zoogenaamde Vermittlungstheologie werd uitge-
werkt en bekend staat als de dualistische in-
spiratie-theorie. Deze theorie verwierp de
inspiratie niet geheel, maar hield in, dat alleen
de heilswaarheden en de normen voor het zedelijke
leven, door den Geest zijn geïnspireerd, maar dat
historische, geografische en andere gegevens daar-
buiten vallen. De aanhang, welke deze dwaling
heden ten dage nog vindt, is nauwelijks te over-
schatten.

Ook werd in de Roomsche kerk weldra ver-
deeldheid in dit opzicht merkbaar. Door vele theo-
logen werd een negatieve inspiratie-theorie
gehuldigd, volgens welke de werking des
Heiligen Geestes alleen zou hebben bestaan in
een behoeden voor dwaling. Anderen namen de
approbatieve inspiratie-theorie aan: de
Heilige Geest zou niet meer hebben gedaan dan
het geschrevene goedkeuren.

Inmiddels werd door Schleiermacher de dyna-
mische inspiratie-theorie uitgedacht, die
ten onzent met de dualistische theorie door de
Ethische theologen werd omhelsd. Volgens deze
betreft de inspiratie niet de Schrift, maar slechts
de personen der schrijvers. Hun inspiratie verschilt
niet wezenlijk van die van andere vrome schrij-
vers. Van onfeilbaarheid der Schrift, zelfs in het
religieuze-ethische, kan niet de rede zijn.

Niet onvermeld mag blijven, dat uit reactie tegen
de eerste afwijkingen van de zuivere leer der in-
spiratie door latere Gereformeerde theologen de
mechanische inspiratie-theorie, welke in
de oude kerk werd gevonden, maar waarmede de
Hervormers in principe hadden gebroken, opnieuw
werd opgerakeld en tot het uiterste werd door-
gedreven. Door die theorie wordt het voorgesteld,
alsof de Heilige Geest zich van de bijbelschrijvers
als van mechanische krachten heeft bediend. En
hoewel deze bij de wederopleving der Gerefor-
meerde theologie in de 19e eeuw werd verworpen,
en teruggegaan werd tot de echt reformatische
opvatting, worden de Gereformeerden nog altijd als
voorstanders van de mechanische inspiratie-theorie
ten toon gesteld. Geen verweer daartegen schijnt te
baten. Al wil men aannemen, dat zij door dezen
of genen theoloog wordt losgelaten, men blijft erbij,
dat onze kerken als zoodanig nog steeds op dit
standpunt staan. Daarom mogen onze kerken dit
niet langs zich laten heengaan. Zij moeten offici-
eel uitspreken, wat in deze de leer der waarheid
is, opdat hun, die haar tegenstaan, de mond worde
gestopt en alle voorwendselen en onjuiste voorstel-
lingen worden ontnomen, maar bovenal opdat deze
tegenstanders voor de leer, die naar de Schriften
is, worden gewonnen.

Het verderfelijke van de dualistische, Roomsche
en dynamische inspiratie-theorieën behoeft wel niet
te worden getoond. Door haar wordt de Heilige
Schrift geheel of gedeeltelijk wankel gesteld. Zij
is althans ten deele louter menschenwerk en daarom
niet volkomen betrouwbaar. Zoo wordt de grond
des geloofs onder de voeten weggeslagen. Bij dit
onheilig bedrijf mogen onze kerken niet lijdelijk
blijven toezien en het getuigen daartegen aan de

geloovigen of de ambtsdragers in de plaatselijke
kerken overlaten. Zij hebben gezamenlijk door de
vaststelling van een hieue dogma deze waarheid
van de Schrift over de Schrift voor de consciëntie
der menschen neer te leggen.

Art. 4 van de Proeve belijdt eerst positief, dat
de Heilige Schrift tot in al haar onderdeelen voor-
werp is van de inspiratie des Geestes om zich daar-
na antithetisch te stellen tegenover de voorstan-
ders van de dualistische inspiratie-theorie.

Art. 5, waarin speciaal de wijze van ingeving
geformuleerd wordt, drukt eerst thetisch uit, wat
door de mechanische, negatieve, approbatieve en
dynamische inspiratie-theorie wordt geloofd, om
ten slotte de laatste dwaling, welke verreweg de
gevaarlijkste is, met nadruk te verwerpen.

HEPP.



De Gezelle-herdenking te Amsterdam.

Wanneer in Amsterdam een groot(scheep)sche ver-
gadering wordt opgezet van algemeen-cultureelen
aard, dan is de groote zaal van het Concertgebouw
daarvoor de aangewezen plaats, men zou wel kun-
nen zeggen: de plaats der traditie. En dat zeker,
wij er ruimte is voor enkele duizenden bezoekers
en heel de inrichting van het gebouw op het
grootste aantal is berekend. Maar vooral toch ook,
omdat een gehouden worden in het Concertgebouw
aan een samenkomst een zeker cachet geeft. 'Is
moeilijk onder woorden te brengen, maar voor de
Amsterdammers heeft een Concertgebouw-vergade-
ring een speciale betekenis: ze voelen er iets
officieels in; ze weten, dat ze daar als sprekers
en leiders kunnen verwachten menschen, die in de
quaestie ter zake gezag hebben; ze kennen het im-
poneerende van de statige zaal, van het door-
gaans selecte publiek, van heel de stemmige om-
geving. In één woord: een Concertgebouw-vergade-
ring is als-zoodanig voor Amsterdamsch besef
als belangrijk gestempeld, en omgekeerd, een be-
langrijke samenkomst wordt in het Concertgebouw
belegd.

Vandaar dan ook, dat de herdenkingsavond, die
de Vlaamsch-Hollandsche Vereeniging „Guido Ge-
zelle“ ter viering van de honderdste verjaardag der
geboorte van den dichter op 2 Mei j.l. organi-
seerde, in het Concertgebouw werd gehouden. Dat
behoorde bij den aard der samenkomst en lag
ook in de lijn der Amsterdamsche traditie.

En vele honderden, ouderen en jongeren, waren
opgekomen, om van die herdenkingsbijeenkomst ge-
tuige te zijn.

Een eigenaardige gedachte op zichzelf: Guido
Gezelle het middelpunt van een druk-bezochten
Concertgebouw-avond. Hij, die met de menschen
zoo weinig van doen had en veel liever met de
vogels en de bloemen verkeerde, de eenvoudige,
stille, eenzame man: het object van een algemeene
en enthousiaste belangstelling! Terecht zei een der
sprekers, dat hij met groot-verbaasde kinderogen
zou hebben rondgezien, als hij daar op dat podium
had gestaan en had bemerkt, dat dat alles om hem
en over hem ging. Wijde luchten en opene lan-
douwen waren hem vertrouwd, maar een groote
schare van bewonderende menschen was hem ten
eenenmale vreemd.

En toch — voor wie maar iets kent van de Ge-
zelle-poëzie, is het volkomen begrijpelijk. Wie toch
heeft onder de latere dichters als Gezelle gesproken
tot de ziel van den mensch, den mensch zonder
onderscheid van rang of stand, van kennis of
intellect? Wie is als hij zoo bij uitnemendheid
volksdichter geweest, dat is, dichter in den vollen,
volkomen zin van het woord, en tegelijk begrijpelijk
voor ieder, sprekend tot ieder hart, ontroerend
elke stil-luisterende ziel? Een Concertgebouw-avond
aan Guido Gezelle gewijd moest slagen, moest
worden een vergadering van groote opkomst en
hartelijke belangstelling.

En hij is geslaagd, is geworden een schoone
sprake der dankbaarheid aan den „zoetgevooiden“
zanger der Groot-Nederlandsche kunst.

We willen onzen lezers van dit Gezelle-feest een
indruk geven, door mee te deelen wat er werd
gezegd en gezongen, gedeclameerd en gepropageerd.

Nadat het magistrale orgel zijn bazuinerende klan-
ken had doen hooren, opende Prof. Burger de ver-
gadering met een korte uiteenzetting van wat het
huldigungscomité wilde: Guido Gezelle, die in zijn
tijd gescholden werd voor een particularist, viere
als den dichter van Groot-Nederland. Hij leidde
den eersten spreker in, Cyriel Verschaeve, door
Prof. Vermeulen „de rijk- en machtig aangelegde“
genoemd, priester en leerling van Gezelle.

Verschaeve, die in zijn lang en slepend pries-
tergewaad onmiddellijk deed denken aan den mees-
ter zelf, zooals we dien van portretten kennen,
ving aan met Gezelle te typeeren in de woorden
van een der jongere Vlaamsche dichters: „Ik ben
al bloed en eeuwigheid“. Niet aanstonds zal men
in deze woorden het beeld van Guido Gezelle